

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН
БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

2024 оны 12 сарын 25 өдөр

Дугаар 2/12

Баян-Өндөр сум

Сумын Засаг даргын 2025-2028 оны
үйл ажиллагааны хөтөлбөр
батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.5 дахь заалтыг үндэслэн ТОГТООХ нь:

1. Сумын Засаг даргын 2025-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хавсралтаар баталсугай.

2. Сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг 2025 оны 1 дүгээр улиралд багтаан баталж, хэрэгжилтийг хангаж, ажиллахыг Засаг дарга / С.Чулууншагай/-д даалгасугай.

ДАРГА

С.БАЯНЖАРГАЛ

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2024 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн
...12 дугаар тогтоолын хавсралт

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН 2025-2028 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨР

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1.1. ТЭГШ ХҮРТЭЭМЖТЭЙ, ЧАНАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүүхэд бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, сургалтын чанарыг дээшлүүлэн, соёл, уламжлал, үнэт зүйлсийг өвлөсөн, хүмүүнлэг, ёс зүйтэй, өв тэгш иргэнийг төлөвшүүлнэ.

1.1.1. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн сурагчдын сурлагын амжилт, гүйцэтгэлийн үнэлгээний үр дүнг дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.1.1. Хүүхдийн хөгжлийн онцлог, суралцах чадамжид суурилсан уян хатан сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө, үнэлгээний арга зүйг хэрэгжүүлнэ.

1.1.1.2. Ерөнхий боловсролын сургуулийн 3-5 дугаар ангид англи хэлний Pearson, математикийн Eduten хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, суралцагсад кодчиллол, роботик болон хиймэл оюуны ур чадварыг хөгжүүлэх сургалтын хөтөлбөрийг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

1.1.1.3. Анги нийтийн, улс, аймгийн төрөлжсөн олимпиад, уралдаан тэмцээнд оролцож, сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт, үр дүнг сайжруулан, анги хамт олны сурлагын амжилтыг үнэлж, дүгнэнэ.

1.1.1.4. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн удирдлага болон багш солилцооны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

1.1.1.5. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд өндөр оноо авсан сурагчдад нэг удаагийн дэмжлэгийг журмын дагуу олгоно.

1.1.1.6. Улсын олимпиад, уралдаан тэмцээнд оролцох багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.

1.1.2. Боловсролын байгууллагын барилга, байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулан, стандарт, чанарын шаардлага хангасан, тэгш хүртээмжтэй, чанартай үйлчилгээ үзүүлэх орчныг бүрдүүлж, цэцэрлэг, сургуулийн анги, бүлэг дүүргэлтийг багасгана.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.2.1. Суманд баригдаж буй 320 хүүхдийн суудалтай сургуулийн барилгыг ашиглалтад оруулна.

1.1.2.2. Бага ангийн хичээлийн байрын дээврийг засварлаж, орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.1.2.3. Ерөнхий боловсролын сургуулийг дижитал технологид суурилсан "Ухаалаг анги"-тай болгож, сургууль, цэцэрлэгийн гал тогооны тоног төхөөрөмж, хатуу зөөлөн эдлэл, кабинетын тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нэмэгдүүлэн, камерын шинэчлэлийг хийнэ.

1.1.2.4. Багш хөгжлийн төвийг тохижуулна.

1.1.2.5. Дотуур байруудын орчин нөхцөлийг сайжруулна.

1.1.2.6. Биеийн тамирын талбайг стандартын шаардлагад нийцүүлэн тохижуулна.

1.1.2.7. Зайлшгүй шаардлагатай зарим нэр төрлийн тоног төхөөрөмжөөр хангах.

1.1.3. Боловсролын бүх шатанд хүүхдийн хөгжил, хамгааллын орчинг сайжруулж, хүүхдийн сурч, хөгжих тэгш эрхийг хангана.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.3.1. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгт "Сүү хөтөлбөрт" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

1.1.3.2. Бага насны (0-5 нас) хүүхдийн цогц хөгжлийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлж, 1-2 насны хүүхдийн яслийн үйлчилгээний хувилбарыг бий болгоно.

1.1.3.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг сурч, хөгжихөд шаардлагатай тохируулгат хэрэглэгдэхүүнээр хангаж, багшлах боловсон хүчнийг мэргэшүүлэн, нийгэм, хамт олонд нь түшиглэн сэргээн засах үйлчилгээг үзүүлнэ.

1.1.3.4. Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж чадахгүй байгаа ялгаатай хэрэгцээтэй хүүхдийг гэр бүл, орон нутгийн онцлог байдалд нийцүүлэн, хувилбарт сургалтад хамруулна.

1.1.3.5. Суралцагсдын дундах үе тэнгийн дээрэлхэлт, хорт зуршлаас урьдчилан сэргийлэх, сургалтын байгууллагын орчинд цахим эрсдэлээс хамгаалах, дотуур байрын хүүхдийн амьдрах эрүүл, аюулгүй орчин нөхцөлийг сайжруулж, орон нутгийн хүүхэд хамгааллын хамтарсан багийн гишүүдийг чадавхжуулна.

1.1.3.6. Сургууль, цэцэрлэгийн гал тогооны эрүүл ахуйг стандартын шаардлагад нийцүүлэн, хүүхдийн хоолны шим тэжээл, илчлэгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

1.1.3.7. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.

1.1.4.Багш, удирдах ажилтны мэргэжил, ур чадварыг дээшлүүлж, боловсон хүчний нөөц, нийгмийн баталгааг хангана.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.4.1. Багш, удирдах ажилтны мэргэжил, арга зүйн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих, нийгмийн баталгааг хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.1.4.2. Багш нарын ур чадвар, мэргэжлийг дээшлүүлэх, амжилт гаргасан багш нарыг урамшуулах зорилгоор багшийг гадаад улсад богино хугацааны сургалт, арга хэмжээнд хамруулна.

1.1.4.5. Суманд дутагдалтай байгаа мэргэжлийн багшаар хангах бодлого хэрэгжүүлнэ.

1.1.4.6. Ерөнхий боловсролын сургуульд ажиллах сэтгэл зүйч, хоол зүйчдийг орон тоогоор ажиллуулна.

1.1.4.7. Нотбүүкгүй багшийг компьютержүүлнэ.

1.1.4.8. Хүнсний ногоо тариалах талбай болон хүлэмжтэй болоход дэмжлэг үзүүлнэ.

1.1.5.Сургалтын байгууллагуудын менежментийг сайжруулж, багш, удирдах ажилтны ёс зүйг дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.5.1. Багшийн болон байгууллагын гүйцэтгэлийн үнэлэгээг сайжруулах.

1.1.5.2. Багшийн ёс зүйг эрхэмлэн сахих, багшийн үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх, байгууллагын соёлыг төлөвшүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

1.1.6.Иргэдийн насан туршдаа тасралтгүй суралцахуйг дэмжин, сургалтын орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.1.6.1. Насан туршийн боловсролын үндсэн чиглэлийг хөгжүүлж, албан бус сургалтыг зохион байгуулна.

1.1.6.2. Насан туршийн суралцахуйн төвийн сургалтыг зайнаас суралцахад зориулан цахим интерактив хичээлийн орчин бүрдүүлнэ.

1.1.6.3. Эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, гэр бүл иргэдэд чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, суралцагч баг, байгууллагыг дэмжин ажиллана.

1.1.6.4. Бичиг үсэг үл мэдэгчдийн судалгааг нарийвчлан гаргаж тоог бууруулах.

1.1.6.5. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНД

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, нийт хүн амд эзлэх эрүүл дадал хэвшилтэй, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэдийн эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх замаар, хүн амын дундаж наслалтыг улсын зорилтот түвшинд хүргэнэ.

1.2.1.Эрүүл амьдралын хэв маяг, урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлгийг дэмжсэн нийгмийн эрүүл мэндийн тогтолцоог бүрдүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагын чадавхыг дээшлүүлэх, иргэдийг орон нутагтаа нарийн мэргэшлийн тусламжийг авах боломжийг бүрдүүлэх.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 1.2.1.1. Эх нярайн эндэгдлийг бууруулж, жирэмсний эрт үеийн хяналтыг сайжруулах.
- 1.2.1.2. Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх "Эрүүл Монгол" хөтөлбөрийг салбар дундын оролцоотойгоор иргэд, байгууллага, аж ахуйн нэгжийн хүрээнд хэрэгжүүлэх
- 1.2.1.3. "Эрт илрүүлэг 2" арга хэмжээний хүрээг зорилтот бүлэгт чиглүүлж, эмчилгээ, хяналт, урьдчилан сэргийлэлтийн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.1.4. Баг бүрд эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.
- 1.2.1.5. Хүн амд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.1.6. "Сүрьеэгүй сум" зорилтот хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- 1.2.1.7. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.1.8. Сумын эрүүл мэндийн төвийг MNS:5081 2013 стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.1.9. Уламжлалт, сэргээн засах тусламж үйлчилгээг орчин үеийн анагаах ухаантай хослуулан хөгжүүлж, уламжлалт эмийн хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.1.10. Азийн хөгжлийн банкны 6-р төслийн хүрээнд баригдаж байгаа эмнэлэгийг ашиглалтад оруулж, тохижуулах
- 1.2.1.11. Шинэ технологи, оношилгоо шинжилгээ нэмэгдүүлнэ.

1.2.2.Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн чанар, аюулгүй байдал, худалдан авалт, эмийн зохистой хэрэглээг дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 1.2.2.1. Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, эмийг жороор олгож хэвших.
- 1.2.2.2. Эрүүл мэндийн төвд клиник эмнэлзүйч ажиллуулах.
- 1.2.2.3. Шүдний кабинетийн ариутгалыг автоклавтай болгох

1.2.3.Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт, нийгмийн баталгааг сайжруулж, эрүүл мэндийн ажилтны чадамжид суурилсан бүтээмжийг тасралтгүй дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 1.2.3.1. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт, хөгжил, нийгмийн баталгааг сайжруулах аймгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.3.2. Эрүүл мэндийн төвийн эмчийн байрыг засварлах
- 1.2.3.3. Эмч нарыг үндсэн мэргэшил эзэмшүүлэх, эмнэлгийн мэргэжилтэнг тасралтгүй боловсрол дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.2.3.4. Эрүүл мэндийн төвийн тоног төхөөрөмж, хатуу, зөөлөн эдлэлийг шинэчлэх

1.3.ХҮҮХЭД, ЗАЛУУЧУУД, ГЭР БҮЛИЙН ХӨГЖИЛ, ХАМГААЛАЛ

Хүүхэд, гэр бүл, залуучуудын хөгжил, хамгааллын үйл ажиллагааг оновчтой зохион байгуулан гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эрхийн зөрчлийг бууруулж, бие болоод сэтгэлзүйн хувьд эрүүл хүүхдийг төлөвшүүлэн, эх оронч үзэлтэй, иргэний үүрэг хариуцлагаа ухамсарласан, нийгмийн идэвхтэй шинэ үеийн залуучуудыг бэлтгэнэ.

1.3.1.Гэр бүлд ээлтэй, тэгш хүртээмжтэй цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 1.3.1.1. Гэр бүлийн үнэ цэнэ, эцэг эхийн үүрэг хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, гэр бүлийн хүчирхийллийг бууруулах зорилгоор "Халуун ам бүл" төслийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.1.2. Байгууллага бүрийг хүүхдийн өрөөтэй болгох ажлыг эхлүүлнэ.

1.3.2.Хүүхдийг болзошгүй эрсдэл, хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хөгжүүлэх бодлогыг салбар дундын хамтын ажиллагаатай хэрэгжүүлж, хүүхэд хамгааллыг сайжруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 1.3.2.1. "Хайрлагдсан хүүхэд" төслийг хэрэгжүүлж, хүүхэд хамгааллын үйл ажиллагааг сайжруулна.

1.3.2.2. Хүүхэд, өсвөр үеийнхнийг осол гэмтэлд өртөх, хорт зуршилд автахаас урьдчилан сэргийлэх, цахим орчны зохистой хэрэглээг бий болгох зорилгоор нөлөөллийн үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

1.3.2.3. Нийгмийн ажилтны орон тоог нэмэгдүүлнэ.

1.3.2.4. Сургалт нөлөөллийн ажилд дэмжлэг үзүүлнэ.

1.3.2.5. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.

1.3.3.Залуучуудын бүх талын хөгжилд дэмжлэг үзүүлж, олон нийтийн үйл ажиллагаанд оролцох оролцоог нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.3.3.1. Залуучуудын боловсролын болон мэргэжлийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх, олон нийтийн үйл ажиллагаанд оролцох оролцоог дэмжсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

1.3.3.2. Залуучуудад гэр бүл төлөвлөлт, гэр бүлийн тогтвортой байдлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн "Аз жаргалтай гэр бүл" сургалтын хөтөлбөрийг нэвтрүүлж, залуучуудын хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

1.3.3.3. Зорилтот бүлгийн залуучуудыг хөгжлийн үйлчилгээнд хамруулах, "Залуусын боломж" явуулын үйлчилгээг нэвтрүүлж, хөдөөгийн залуучуудын хөгжил оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.3.3.4. Төрийн бүх шатны байгууллага залуу албан хаагчдыг сургах, дадлагажуулах, ур чадварыг дээшлүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

1.3.3.5. Төр, иргэний нийгмийн болон зорилтот бүлгийн иргэд рүү чиглэсэн сайн дурын ажил, санал санаачилгыг бүх талаар дэмжинэ.

1.3.3.6. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ. / Хүүхдийн тоглоомын төвийг (үзвэрийн танхим) хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна/

1.4.ҮНДЭСНИЙ БАХАРХАЛ, ӨВ СОЁЛ

Үндэсний өв соёлоо хамгаалсан, эх, оронч үзэлтэй иргэнийг төлөвшүүлж, соёл, урлагийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлж, соёлын дархлааг бэхжүүлнэ.

1.4.1.Соёлын өвийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.4.1.1. Соёлын биет болон биет бус өвийг судлан шинжлэх, түгээн дэлгэрүүлэх, өвлүүлэн уламжлуулах, хамгаалах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

1.4.1.2. Ургийн бичиг хөтлөлтийг жил бүр бодитойгоор нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулж сургалт сурталчилгааны арга хэмжээг идэвхжүүлнэ.

1.4.1.3. Үндэсний өв соёлыг өвлүүлэх, түгээх дэлгэрүүлэх зорилгоор энэ төрлийн дугуйлангийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлнэ.

1.4.1.4. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.

1.4.1.5. Морин хуурыг эрхэмлэн дээдэлж, түгээн дэлгэрүүлж, суманд морин хуурын шавь сургалтыг зохион байгуулж, өсвөрийн морин хуур чуулгын үйл ажиллагааг дэмжин ажиллана.

1.4.2.Бүх нийтийн соёлын боловсролыг олгох үйл ажиллагааг орон нутгийн онцлогт тохируулан шинэлэг арга хэлбэр ашиглан хөгжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.4.2.1. Үндэсний соёлын өв түүх, хэл соёл, ёс заншилд тулгуурлан "Бүх нийтийн соёлын боловсрол" арга хэмжээг хэрэгжүүлж, иргэдийг соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.4.2.2. Иргэдийг соён гэгээрүүлэх зорилгоор үндэсний мэргэжлийн урлагийн байгууллага болон шилдэг уран бүтээлчдийн уран бүтээлүүдийг орон нутагт урьж хамтран ажиллана.

1.4.2.3. Номын сангийн үйлчилгээг цахим хэлбэрт шилжүүлэн соёлын төвийн номын сангийн сан хөмрөгт 2.0-оос доошгүй сая төгрөгөөр баяжилт хийнэ.

1.4.3.Соёл, урлагийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж, мэргэжлийн урлагийн байгууллагын үйл ажиллагааны менежментийг сайжруулан хүний нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.4.3.1. Хуучин сургуулийн спорт заалыг үзвэрийн заал болгон тохижуулна.

1.4.3.2. Соёл, урлагийн байгууллагын орчин нөхцөлийг сайжруулан, тоног төхөөрөмж, цахим дэлгэцээр ханган ажиллана.

1.4.3.3 Орон нутаг судлах танхимын үйл ажиллагааг төрөлжүүлж үзмэрийн тоог нэмэгдүүлнэ.

1.4.3.4. Соёлын байгууллагад шаардлагатай байгаа бүтэц орон тоог нэмэгдүүлнэ.

1.4.3.5. Соёлын байгууллагын өөрийн орлогыг нэмэгдүүлж соёл урлагийн зарим арга хэмжээг ивээн тэтгэж зохион байгуулдаг болгон санхүүгийн хувьд чадавхжуулна.

1.5.ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

Бүс нутгийн хөгжлийн онцлогт нийцүүлсэн ажлын байр бий болгож, нийгмийн хамгаалал, хөгжлийн үйлчилгээг зорилтот бүлгүүдэд оновчтой хүргэж, хүн бүрд ээлтэй орчин бүрдүүлэх бодлогыг баримтална.

1.5.1.Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэн салбар хоорондын хамтын ажиллагаа, бодлогын уялдааг хангах замаар-аас доошгүй ажлын байр бий болгоно.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.1.1. Сумын нийгэм, эдийн засгийн бодлогод тулгуурлан шинээр бий болох ажлын байрыг төлөвлөн, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл, хөтөлбөр, хөнгөлөлттэй зээлд хамруулах замаар ажлын байрыг шинээр бий болгоно.

1.5.1.2. Хөдөлмөр зуучлалын үйлчилгээг дэмжин ажил олгогчтой хамтран ажилласан байна.

1.5.1.3. Ажлын байр шинээр бий болгосон аж ахуйн нэгж байгууллагыг дэмжих бодлого баримтална.

1.5.1.4. Залуучуудын гарааны бизнес, шинэлэг санал санаачилга, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар тогтвортой ажлын байр бий болгоно.

1.5.1.5. Эмэгтэйчүүд, жижиг дунд бизнес эрхлэгчдийг бойжуулан хөгжүүлж, төслийн хөрөнгө оруулалтаар бизнесийн тогтвортой байдлыг үе шаттай хангана.

1.5.2.Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтэд нийцүүлэн ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйлчилгээнд иргэнийг хамруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.2.1. Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйлчилгээг ганцаарчилсан болон бүлгийн зөвлөгөө мэдээлэл өгөх хэлбэрээр зохион байгуулна.

1.5.2.2. Политехник коллежид орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд тулгуурлан хөрвүүлэх, давтан сургах байдлаар зохион байгуулж, ажлын байранд зуучилна.

1.5.3.Хөдөлмөр нийгмийн гурван талт оролцоонд тулгуурлан хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, цалин хөлс, хөдөлмөрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.3.1. Сумдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зөвлөл, Үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх орон тооны бус байнгын комиссын гишүүдийг чадавхжуулна.

1.5.3.2. Хувийн хэвшлийн байгууллагуудын хөдөлмөрийн харилцаа, цалин, хөлсний олголтод хяналт тавьж, үзлэг шалгалт, зөвлөн туслах, сургалт, арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулна.

1.5.4.Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлгийн өрх, иргэнд чиглүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.4.1. Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлгийн өрх, иргэнд хүргэх ажлыг төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

1.5.4.2. Хууль тогтоомжид заасан нөхцөл, шаардлага хангасан зорилтот бүлгийн иргэдэд хүнс тэжээлийн дэмжлэгт үйлчилгээ үзүүлнэ.

1.5.4.3. Өмчийн төрөл, хэлбэрээс үл хамаарч 50 ба түүнээс дээш ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллага нийт ажлын байрныхаа 2 хувиас доошгүй орон тоонд ахмад настныг газрын

доор болон хөдөлмөрийн хортой, халуун, хүнд нөхцөлтэйгөөс бусад ажлын байранд ажиллуулах хуулийн хэрэгжилтийг хангуулна.

1.5.4.4. Төр, төрийн бус байгууллагын түншлэл дээр тулгуурлан ахмад настны өдрийн асрамжийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.

1.5.4.5. Ахмадын сан, Ахмадын тэтгэвэрт бэлтгэх хөтөлбөрт арга хэмжээг хэрэгжүүлэн, ахмадын насан туршдаа суралцах боломжийг бүрдүүлж, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг нэмэгдүүлнэ.

1.5.5. Хөгжлийн бэрхшээлийн талаарх зөв ойлголт эерэг хандлагыг төлөвшүүлж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.5.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй ирэдийн нийгмийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.5.5.2. Барилга байгууламж, орон сууц, нийтийн эзэмшлийн зам талбай, нийтийн тээвэр, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж стандартыг мөрдүүлнэ.

1.5.5.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг биеийн тамир, спорт, соёлын арга хэмжээнд оролцуулахад дэмжин, аливаа хэлбэрийн хүчирхийлэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг салбар дундын уялдаатай зохион байгуулна.

1.5.6. Нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлж, нийгмийн даатгалын үйлчилгээг цахимаар авах боломжийг бүрдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.5.6.1. Нийгмийн даатгалын цахим үйлчилгээг ил тод түргэн шуурхай хүртээмжтэй хүргэнэ.

1.5.6.2. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, малчдыг нийгмийн даатгалд хамруулж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.

1.5.6.3. Эрүүл мэндийн магадлалын оролцогч талуудын үйл ажиллагааг нэгтгэн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг хөдөлмөрийн чадвар алдалтаас урьдчилан сэргийлэх, эмчлэн эрүүлжүүлэх талаар төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

1.6. БИЕИЙН ТАМИР, СПОРТ

Биеийн тамир, спортыг хүн амын амьдралын хэв маяг, амьдралын чанарыг дээшлүүлэх хэрэглүүр болгож, идэвхтэй хөдөлгөөн, спортоор хичээллэх орчин нөхцөлийг сайжруулан, бүх түвшинд тамирчдын ур чадварыг ахиулж, тив, дэлхий, олимпод өрсөлдөхүйц чадварыг нэмэгдүүлнэ.

1.6.1. Хүн амыг идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэж, эрүүл мэндээ дэмжихэд чиглэсэн олон талт орчин нөхцөл, боломжоор хангаж, нийтийн биеийн тамирын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэн бие бялдарын хөгжил, боловсролыг дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.6.1.1. Иргэдийг эрүүл чийрэг, бүтээлч зан чанарыг эрхэмлэсэн өдөр тутмын дасгал хөдөлгөөн, зөв хооллолт, эрүүл амьдралын хэв маяг бүхий дадал сургаж, шинэ санал санаачилгыг дэмжин хамтран ажиллана.

1.6.1.2. Биеийн тамирын орон тооны арга зүйчтэй болж, бүх нийтийн биеийн тамирын арга хэмжээнд оролцогчдын тоог нэмэгдүүлж, үйлчилгээний хамрах хүрээг өргөжүүлнэ.

1.6.1.3. Фитнессийн төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.

1.6.2. Хүн амын бие бялдарын хөгжлийг хянах цахим өгөгдлийн санг бий болгож, орон нутгийн биеийн тамир, спортын салбарын нэгдсэн статистик мэдээллийн баазыг үүсгэнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.6.2.1. Хүн амыг "Бие бялдарын хөгжил, чийрэгжилтийн түвшин тогтоох сорил"-д хамруулах ажлыг тогтмолжуулна.

1.6.2.2. Сорилд хамрагдсан иргэдийн бүртгэл мэдээллийг боловсронгуй болгож, биеийн тамир, спортын салбарт хамаарах статистик тоон мэдээллийг нэгтгэх ажлыг хэрэгжүүлнэ.

1.6.3. Хүүхэд, залуучуудын спортын авьяасыг нээн илрүүлж, шилдэг тамирчдын залгамж халааг бэлтгэх спортын сургалт-дасгалжуулалтын шаталсан тогтолцоог боловсронгуй болгож, тамирчдын өрсөлдөх чадварыг ахиулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.6.3.1. Өсвөр үеийн шигшээ багийг жүдо бөх, чөлөөт бөх, хүндийн өргөлт, волейбол, сагсан бөмбөг, шатар, ширээний теннис гэх мэт төрлүүдээр мэргэжлийн спорт холбоодыг түшиглэн хөгжүүлнэ.

1.6.3.2. Нэрэмжит болон аймгийн чанартай тэмцээнийг орон нутагтаа зохион байгуулна.

1.6.3.3. Спортын авьяасыг нээн илрүүлэх, дэмжлэг үзүүлэх, хөгжих боломжийг олгох зорилгоор спортын материаллаг баазыг бүрдүүлж, хэрэглэл материалаар хангана.

1.6.3.4. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

1.6.4.Стандартад нийцсэн заал, талбай, дэд бүтцийг төрөлжүүлэн барьж байгуулан биеийн тамир, спортын үйл ажиллагаанд тогтмол, тасралтгүй хамрагдан хичээллэх орчин, нөхцөлөөр хангаж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

1.6.4.1. Б.Ганбаатар арслангийн нэрэмжит спорт заалыг тохижуулна.

ХОЁР.ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1.ТӨСӨВ САНХҮҮ

Төсөв санхүүгийн үйл ажиллагааг технологийн дэвшлийг ашиглан үр ашигтай удирдан, төрийн бүх шатанд төсвийн сахилга хариуцлагыг сайжруулна.

2.1.1.Төсөв үр ашигтай, хэмнэлтэй байхаар төлөвлөгдөж зарцуулагдсан, татварын орлого нэмэгдэж, хяналт, шалгалтын үр дүнг сайжруулах, орон нутгийн өмчийн ашиглалтыг сайжруулах

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.1.1.1. Сумын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийг үр дүнд суурилан төлөвлөж, гүйцэтгэлийг хангана.

2.1.1.2. Иргэн, аж ахуйн нэгжийн татварын боловсрол, татвар төлөх сэтгэлгээ хандлагыг сайжруулах замаар татварын бааз суурийг нэмэгдүүлэн, татварын орлогын төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлнэ.

2.1.1.3. Эрсдэлийн үнэлгээ, хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг нэмэгдүүлж төсвийн шууд захирагч нарын төсвийг үр дүнтэй, хэмнэлттэй зориулалтын дагуу захиран зарцуулсан эсэхэд хяналт тавина.

2.1.1.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, тэдгээрийн бүртгэл мэдээлэл, үнэлгээ, тайланг ил тод, нээлттэй болгон, өмч эзэмшигчдийн хариуцлагыг дээшлүүлнэ.

2.1.2.Улсын болон орон нутгийн төсөв, төсөл хөтөлбөрөөр хэрэгжүүлсэн хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтын ажлын гүйцэтгэл, чанарыг сайжруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.1.2.1. Өмнөх гэрээний үүргээ бүрэн биелүүлээгүй аж ахуйн нэгжийг тендерт оролцсон тохиолдолд тендерээс татгалзах үндэслэл болгоно.

2.1.2.2.Тендерт оролцсон аж ахуйн нэгж гэрээний үүргээ удаа дараа чанаргүй гүйцэтгэсэн тохиолдолд тендерт оролцох эрхийг хязгаарлуулна.

2.1.2.3. Тендерт оролцож шалгарсан аж ахуйн нэгж, байгууллага нь гэрээний үүргээ бусдад шилжүүлэхийг хориглох талаар гэрээнд тусгаж, хэрэгжилтэд хяналт тавина.

2.1.3.Төрийн худалдан авах ажиллагаанд технологийн дэвшлийг нэвтрүүлэх замаар хүний оролцоог бууруулж, мэдээллийн ил тод байдлыг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.1.3.1. Төрийн худалдан авах ажиллагааг ил тод нээлттэй зохион байгуулан ажиллана.

2.1.3.2. Төрийн худалдан авах ажиллагааны мэдээллийг цахим системээр дамжуулан олон нийтэд хүргэх хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.3.3. Худалдан авах ажиллагаанд болон түүний гүйцэтгэлийн явцад хяналт, шалгалтыг тогтмол явуулж, иргэд, олон нийтийг мэдээллээр хангана.

2.2.ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тооноос чанарт шилжүүлж, бэлчээрийн даац хэтрэлтийг бууруулан мал аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангаж, газар тариалангийн бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.1. Мал сүргийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.2.1.1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
- 2.2.1.2. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
- 2.2.1.3. Үхрийг эзлэх хувийг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулан тоо толгойгоос чанарт шилжүүлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.1.4. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно.
- 2.2.1.5. Махны чиглэлийн үхэр болон туслах аж ахуйг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, төвлөрсөн хот, суурин газрын хүн амын махны хэрэгцээнд нийлүүлнэ.
- 2.2.1.6. Малын тоо толгойн албан татварыг бэлчээрийн даац, малын төрөл, сүргийн бүтцийг харгалзан тэнцвэртэй байдлаар тогтоох бодлого баримтална.
- 2.2.1.7. Залуу малчдыг дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлж, малчдыг чадавхжуулна.
- 2.2.1.8. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.1.9. Мал нядалгааны цэгийг хашаажуулж, хөргүүрүүдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2.2.2. Бэлчээр ашиглалт, малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.2.2.1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, өвс, тэжээлийн аюулгүйн нөөцийг бүрдүүлэх зорилгоор сумын өвсний Фондын салбаруудыг шаардлагатай багуудад хуучин багийн төвийг сэргээн засварлаж байгуулах, сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
- 2.2.2.2. Бэлчээрийг усжуулах, сэлгэж өнжөөх, хортон мэрэгчдээс хамгаалах зэргээр ашиглалтыг сайжруулна.
- 2.2.2.3. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулах, малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.2.4. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээрийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.2.5. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
- 2.2.2.6. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
- 2.2.2.7. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
- 2.2.2.8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

2.2.3. Малчдын хоршоог чадавхжуулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.2.3.1. "Шинэ хоршоо-хөдөлгөөн"-ийг сумын хэмжээнд үргэлжлүүлэн өрнүүлж, малчдын хоршоодод хөнгөлөлттэй зээл олгох, малын гаралтай түүхий эд бэлтгэн нийлүүлэх тогтолцоог сайжруулна.

2.2.4. Мал эмнэлгийн оношилгоо, шинжилгээний түвшинг нэмэгдүүлж, мал, амьтны гоц халдварт, халдварт, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, халдваргүй өвчний өвчлөлийг бууруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.2.4.1. Мал амьтны халдварт, гоц халдварт, зооноз өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, дархаалжуулалтын ажлыг орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулна.
- 2.2.4.2. Сумын мал эмнэлгийн үйлчилгээний нэгжүүдийг нэгдсэн мал эмнэлэгийн байртай болгох, үйлчилгээний чанарыг сайжруулж сумын түвшинд лабораторийн анхан шатны шинжилгээ хийж, хүнсний аюулгүй байдлыг хангана.
- 2.2.4.3. Мал эмнэлгийн салбарын боловсон хүчний мэргэжил, ур чадварыг дээшлүүлж, баг бүрийг малын эмчтэй болгож үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

- 2.2.4.4. Мал эмнэлэгийн ариутгал, халдваргүйжүүлэлт хийх ДУК машинтай болгож шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
- 2.2.4.5. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх мал эмнэлэгийн нэгдсэн хяналтын системийг хөгжүүлнэ.

2.2.5. Орон нутгийн хүн амын хэрэгцээт хүнсний ногоог 35 хувь, төмсийг 80 хувь дотоодын үйлдвэрлэлээр хангана.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.2.5.1. Газар тариалангийн эргэлтийн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэн, ашиглалтыг сайжруулж, тариаланчдыг үр, хөнгөлөлттэй зээлийн дэмжлэгт хамруулах замаар стратегийн хүнсний зориулалттай болон бусад нэр төрлийн ашигт таримлын тариалалт, үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.5.2. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжих, хүлэмжийн тариалалтыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 2.2.5.3. Газар тариалангийн тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлж шинээр иж бүрэн трактор авна
- 2.2.5.4. Бор хужирт усалгаатай газар тариалан хөгжүүлэх зорилгоор хөв цөөрмийг өргөтгөж засварлана.
- 2.2.5.5. Тариалангийн талбайн хөрсний үржил шимийг сайжруулах зорилгоор хамгаалалтын ойн зурвас байгуулах санал санаачилгыг дэмжинэ.
- 2.2.5.5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжлүүлнэ

2.3. ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭ:

Үйлдвэр, үйлчилгээний салбарыг хөгжүүлэх бодлогыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлж, дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

2.3.1. Аж үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын эзлэх хувийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.3.1.1. "Цагаан алт" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд арьс шир, ноос, ноолуур зэрэг малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
- 2.3.1.2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ. Сумын брэнд Айргийг зах зээлд борлуулах сүлжээг бий болгоно.
- 2.3.1.3. Мал аж ахуй, газар тариаланд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 2.3.1.4. "Хүнсний хангамж, аюулгүй байдал" үндэсний хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлэн өрнүүлж, гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэл, хангамжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.1.5. Хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор хүнсний зориулалтын бус савны хэрэглээг бууруулна.
- 2.3.1.6. Баян-Өндөрт үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.1.7. Хужиртын Сүүн чихрийн үйлдэрийн салбар байгуулна.
- 2.3.1.8. Хуурай сүүний үйлдвэр байгуулж малчдын гар дээрхи сүүг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.
- 2.3.1.9. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна
- 2.3.1.10. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

2.4. НОГООН ХӨГЖИЛ, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэн эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлж, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгалан хүн амын эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.4.1. Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, хамгаалах нөхөн сэргээх замаар экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгална.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.4.1.1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
- 2.4.1.2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог

хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.4.1.3. Суманд олгогдсон хайгуулын болон ашиглалтын лизензийг цуцлаж, шинээр лиценз олгохгүй байх тал дээр онцгой анхаарна.

2.4.1.4. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж Харзтайн модны талбайг өргөжүүлнэ.

2.4.1.5. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.

2.4.1.6. Батхаан багийн хогийн цэгийг цэвэрлэж булшилна.

2.4.1.7. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.

2.4.1.8. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.

2.4.1.9. Өвөрзүлэгт, Бөмбий багуудад мод тарих хашаанууд шинээр барьж, батхаан багийн модны хашааг өргөжүүлнэ.

2.4.1.10. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

2.4.1.11. Модны нүх ухдаг тракторын тоног төхөөрөмж, гал унтраах тусгай зориулалтын машинтай болно.

2.4.1.12. Ховор ан амьтадад биотехникийн арга хэмжээ авна, аргалын уулын агуй орчимд ховор ан амьтадыг хянах камер, хог зөвшөөрөлгүй асгадаг газруудад хяналтын камер байрлуулна.

2.4.1.13. Сумын төвийн гүн өрмийн худгуудад эрүүл ахуйн хамгаалалтын хашаа барина.

2.4.1.14. Бэлгэхийн халуун, навчитын халуун усны рашааныг хайсжуулна, шаардлагатай рашааны химийн болон нянгийн найрлагыг тодорхойлуулна.

2.4.1.15. Хужир гардаг нууруудыг сумын тусгай хамгаалалтанд авч сахиултай болгоно.

2.4.1.16. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.4.3. Байгаль, түүх, соёлын өвд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.4.3.1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.5. ДЭД БҮТЭЦ

Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлтийн дагуу дэд бүтцийг нэмэгдүүлж, иргэдийн эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл бүрдэнэ.

2.5.1. Инженерийн шугам сүлжээний бие даасан дэд бүтцийг бий болгож, иргэдийн орон нутагт ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчинг бүрдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.5.1.1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.

2.5.1.2. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.

2.5.1.3. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж 3, 4-р багт үүрэн холбооны сүлжээг оруулна.

2.5.1.4. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.

2.5.1.5. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.

2.5.1.6. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.

2.5.1.7. Сумын төвийн Гандан-3, 4, Бумбат-12, 13, 14, Баяжих-5, 6 Өнгөт-6 дугаар хороололд Цахилгаан дамжуулах агаарыг шугам сүлжээ тавина.

2.5.1.8. Сумын төвд 2 км хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.

2.5.1.9. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

- 2.5.1.10. "Шинэ баг"-төсөл хэрэгжүүлж Бөмбий, Хартойром багт иргэдэд үйлчлэх төвийг шинээр барина.
- 2.5.1.11. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.5.1.12. Шинээр барих, засварлах барилга байгууламжийн зураг төсвийг ОНХСангийн санхүүжилтээр хийлгэнэ.

2.6. ГАЗРЫН ХАРИЛЦАА

Хүн амын амьдрах орчин сайжирч, эдийн засагт хэмнэлттэй, үр өгөөжтэй, зөв төлөвлөлттэй сумыг бий болгоно.

2.6.1. Аймгийн хэмжээнд газар зохион байгуулалт, хот төлөвлөлтийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хийж, газар олголтыг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 2.6.1.1. Сумын нутаг дэвсгэрийн хөшжлийн төлөвлөгөөг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлнэ.
- 2.6.1.2. Сумын хот байгуулалтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр гүйцэтгүүлнэ.
- 2.6.1.3. Иргэдэд газар эзэмшүүлж, өмчлүүлэх үйл ажиллагааг нээлттэй ил тод төлөвлөж цахим системээс газартай холбоотой үйлчилгээг түргэн шуурхай авах нөхцөлөөр хангана.
- 2.6.1.4. Газрын нэгж талбарын хувийн хэргийг бүрэн цахимжуулж аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын архивт хүлээлгэн өгнө.
- 2.6.1.5. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр сумын төвийн газрын төлөв байдал чанарын хянан батлагааг хийлгэнэ.
- 2.6.1.6. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр сумын газарзүйн нэрийн тодруулалтын ажил хийнэ.

2.6.2. Сумын инженерийн шугам сүлжээний бие даасан дэд бүтцийг бий болгож, иргэдийн орон нутагт ажиллаж, амьдрах ая тухтай орчинг бүрдүүлнэ.

- 2.6.2.1. Баян-Өндөр сумын төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээтэй болгох зураг төслийг гүйцэтгүүлж, ажлыг гүйцэтгэнэ.

ГУРАВ. ХҮНИЙ ЭРХИЙГ ДЭЭДЭЛСЭН ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

3.1. ХҮНИЙ ЭРХИЙГ ХАНГАХ, ГЭМТ ХЭРЭГТЭЙ ТЭМЦЭХ, УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТ

Хууль нэг мөр хэрэгждэг, хүний эрхийг дээдэлсэн, шударга ёсны засаглалыг бэхжүүлэх замаар тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлийн тоог бууруулж, гомдол мэдээллийн шийдвэрлэлтийн процессыг хялбарчилж, ил тод болгоно.

3.1.1. Төрийн бүх шатны байгууллага шийдвэр гаргахдаа хүний эрхэд суурилсан хандлагыг удирдлага болгон, төрийн байгууллагын шударга байдлын түвшний үнэлгээний дундаж үзүүлэлтийг 80 хувьд хүргэнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

- 3.1.1.1. Нутгийн захиргааны байгууллагын шийдвэр, үйл ажиллагаанд жендэр, хүний эрхийн мэдрэмжтэй хандах, хүний эрхийн зөрчил гаргахгүй байх хяналтыг өргөжүүлнэ.
- 3.1.1.2. Эрх зүйн сургалт, сурталчилгаа, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, цахим технологи ашиглан нийтээр дагаж мөрдүүлэх захиргааны хэм хэмжээний шийдвэрийг гаргахдаа өмнө иргэдээр үнэлүүлж, олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
- 3.1.1.3. Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх арга хэмжээг тасралтгүй хэрэгжүүлж, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх олон нийтийн хяналтыг нэмэгдүүлж, бүх нийтээр авлигатай тэмцэх, шударга бус зүйлийг үл тэвчих сэтгэлгээ, хандлагыг төлөвшүүлэх бодлогыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

3.1.2. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхэд олон нийтийн оролцоонд тулгуурласан бодлого хэрэгжүүлж, гэмт хэрэг үйлдэгдэх шалтгаан нөхцөлийг судлан тогтоох арга зүйг шинэчилж, тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлийн тоог бууруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.1.2.1. Гэмт хэрэг үйлдэгдэх шалтгаан нөхцөлийн судалгааг шинэчлэн хийж, судалгаанд тулгуурласан урьдчилан сэргийлэх ажлыг үр дүнд хүрэхүйц байдлаар үе шаттай зохион байгуулна.

3.1.2.2. Гэр хорооллын гудамж, нийтийн эзэмшлийн талбай, улсын болон орон нутгийн чанартай замын хяналтыг сайжруулж, камерын тоог нэмэгдүүлэх, хүчин чадлыг сайжруулах арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

3.1.2.3. Хууль сахиулах болон зарим хяналтын байгууллагууд, тэдгээрийн алба хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулна.

3.2.ТӨРИЙН БҮТЭЭМЖ-ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛ

Дэвшилтэт технологид тулгуурлан төрийн бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.2.1.Мэдээллийн технологи, харилцаа холбооны дэд бүтцийг өргөтгөж, цахим шилжилтийг эрчимжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.2.1.1."Цахим жишиг аймаг" хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн "Go uvurkhangai" аппликэйшны хэрэглээг нэвтрүүлнэ.

3.2.1.2. Суманд төрийн үйлчилгээний лавлагаа олгодог ТҮЦ машинтай болно

3.2.1.3. Цахим хариуцсан ажилтантай болж цахим засаглалын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

3.2.2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит байгууллагуудын ил тод байдлын түвшин, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.2.2.1. Төрийн үйл ажиллагааг ил тод, нээлттэй байлгах, төрийн үйл ажиллагаанд олон нийтийн хяналтыг бий болгох зорилгоор мэдээлэл хариуцагчийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалт, хүний нөөц, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагаа, үзүүлж байгаа үйлчилгээ болон хуулиар хаалттай, хязгаарлалттай гэж тогтоосноос бусад мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй, ил тод болгоно.

3.2.2.2. Төрийн байгууллага албан тушаалтанд хандаж иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас ирүүлсэн өргөдөл, гомдол, санал хүсэлтийг шийдвэрлэх процессыг хялбаршуулж, шийдвэрлэлтэд дүн шинжилгээ хийж, тухайн байгууллага, албан тушаалтны ажлын үр дүнг тооцдог болно.

3.2.2.3. Нийгмийг соён гэгээрүүлэх, төрийн байгууллагаас гарч буй шийдвэр, үйл ажиллагааг олон нийтэд хүртээмжтэй хүргэх ажлыг иргэний нийгмийн байгууллага, хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.2.3.Орон нутгийн төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг хэвийн явуулах орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.2.3.1. Засаг даргын Тамгын газрын барилгын засварын ажлыг гүйцэтгэн өргөтгөл барих.

3.2.3.2. Багийн Засаг дарга, багийн эмч нарыг унаагаар хангаж, ерөнхий боловсролын сургуулийг албан хэрэгцээний авто машинтай болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.2.4.Төрийн байгууллагаас гарч буй бодлого шийдвэрийн төлөвлөлт, хэрэгжилтийн үр дүнг дээшлүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.2.4.1. Үр дүнд суурилсан төлөвлөлт, хэрэгжилтэд хийх хяналтын тоог иргэдийн оролцоотой хийдэг болно.

3.2.4.2. Төрийн байгууллагын дотоод хяналт, шалгалтын нэгжийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, үр дүнд суурилсан хяналтыг сайжруулж орон нутгийн чадавхыг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

3.2.4.3.Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулахад хувийн хэвшил, иргэний оролцоот хяналтыг хэрэгжүүлнэ.

3.3.ОРОН НУТГИЙН ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН БОДЛОГО ТӨЛӨВЛӨЛТ

Чадахуйн зарчимд суурилсан ёс зүйтэй, мэргэшсэн, тогтвортой хүний нөөцийг бүрдүүлж, иргэдэд үзүүлэх төрийн үйлчилгээний үр нөлөөг нэмэгдүүлнэ.

3.3.1.Хүний нөөцийн бодлогыг чадахуйн зарчимд нийцүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.3.1.1. Төрийн байгууллагуудыг боловсон хүчнээр хангах хэрэгцээг тодорхойлох судалгаа хийж, шаардлагатай мэргэжлээр суралцаж буй оюутнуудад суралцах хугацааны төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлж, орон нутагт гэрээгээр ажиллуулна.

3.3.1.2. Төрийн үйлчилгээний байгууллагын гүйцэтгэх албан тушаалын сул орон тоог олон нийтэд мэдээлж, нээлттэй сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж хэвшүүлнэ.

3.3.1.3. Төрийн албаны ерөнхий шалгалтын явц, үйл ажиллагааг олон нийтийн сувгаар шууд дамжуулалт хийж, нээлттэй ил тод болгоно.

3.3.1.4. Байгууллагын удирдлагын хүний нөөцийн шийдвэрт хяналт шалгалт хийж, зөрчил үүсэх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлж, хууль бус томилгооны зөрчлийг арилгуулна.

3.3.2. Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангаж, төрийн албан хаагчдын мэдлэг мэргэшлийг дээшлүүлж, чадавхыг бэхжүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.3.2.1. "Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааны хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.

3.3.2.2. Төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх, төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, хөгжүүлэх зорилгоор төрийн албанд 5-аас доошгүй жил үр бүтээлтэй ажиллаж, сүүлийн 3 жилд нь "маш сайн" үнэлэгдсэн төрийн албан хаагчийг "1+2" буюу гадаадад хэлний болон мэдлэг, мэргэшлээ дээшлүүлэх сургалтад хамруулах, туршлага судлах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3.2.3. Ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, мэргэшлийн түвшингийн үнэлгээг бодитой үнэлж, "маш сайн" үнэлэгдсэн төрийн захиргааны албан хаагчдад байгууллагын зүгээс сургалтын төлбөрийн хөнгөлөлт дэмжлэг үзүүлэн төрийн албаны сургалтын байгууллага болох Удирдлагын академийн мэргэшүүлэх багц сургалтад хамруулна.

3.3.2.4 Төрийн албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг бодит болгож, ажлын хариуцлага, үр дүнг сайжруулна.

3.3.2.5. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр төрийн албан хаагчдад зориулсан орон сууц барина.

3.3.3. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн зөрчлийг бууруулна.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.3.3.1. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хууль тогтоомжийг мөрдөх, ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

3.3.3.2. Төрийн байгууллагын ёс зүйн дэд хороо нь төрийн албан хаагчийн ёс зүйн зөрчилтэй холбоотой гомдол, мэдээллийг хянан шийдвэрлэж, хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага тооцно.

3.3.3.3. Төрийн байгууллагын ёс зүйн дэд хороог чадавхжуулах, ёс зүйн дэд хорооны ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг харгалзан тогтвортой ажиллах хөшүүрэг болох урамшууллыг олгоно.

3.4. ОРОН НУТГИЙН ХАМГААЛАЛТ

Орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжийн бэлэн байдлыг хангаж, дайчилгааны төлөвлөлтийг боловсронгуй болгож, иргэдийн эх орноо хамгаалах, гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх бэлтгэлжилтийг дээшлүүлж, хүүхэд залуучуудад цэрэг-эх оронч үзэл төлөвшүүлнэ.

3.4.1. Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлэн, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилж, хүүхэд залуучуудын цэрэг-эх оронч үзлийг нэмэгдүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

3.4.1.1. Дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилж, дайчилгааны болон орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгжийн бэлэн байдлыг хангаж, хүүхэд залуучуудад цэрэг-эх оронч үзлийг төлөвшүүлэх арга хэмжээг тогтмолжуулан, иргэдийн эх орноо хамгаалах бэлтгэлжилтийг дээшлүүлэх замаар Үндэсний сөрөн тэсвэрлэх чадавхыг бэхжүүлэх бодлогыг орон нутагт түгээн дэлгэрүүлнэ.

3.4.1.2. Төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллагууд, иргэдийн хамтын ажиллагааг сайжруулж үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлэх замаар орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах бөгөөд сумдын дайчилгааны төлөвлөгөөг шинэчлэн баталж, хяналтыг сайжруулна.

3.4.1.3. Сумын гамшгаас хамгаалах болон гал түймэртэй тэмцэх сайн дурын хэсгийг чадавжуулж, гамшиг ослоос урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх бэлтгэлжилтийг сайжруулж, олон нийтэд урьдчилан сэргийлэх сургалт, мэдээллийн арга хэмжээний хүртээмжийг дээшлүүлнэ.

3.4.1.4. Төр, Улаан загалмайн хамтын ажиллагааны нэгдмэл байдлыг зохион байгуулж, төрийн хүмүүнлэгийн үйл ажиллагааг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

-oOo-